

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અનામત રાખ્યા તા. ૦૫/૧૨/૨૦૨૫

જાહેર કર્યા તા. ૩૦/૦૧/૨૦૨૬

અમદાવાદ સ્થિત ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ
આર/પીટીશન અંડર આર્બિટ્રેશન એક્ટ નં. ૨૨/૨૦૨૪
મંજૂરી અને સહી માટે:
માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ડી.એન. રે

=====

અહેવાલ કરવાની મંજૂરી	હા	ના

=====

અદાણી એન્ટરપ્રાઇઝિસ લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રિસિટી કોર્પોરેશન લિમિટેડ

=====

ઉપસ્થિતિ:

ચાચિકાકર્તા(ઓ) નં.૧ વતી શ્રી જૈમિન આર. દવે (૭૦૨૨)
સામાવાળા(ઓ) નં.૧ વતી શ્રી દીપક આર. દવે (૧૨૩૨)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ડી.એન. રે

સી.એ.વી. જજમેન્ટ

૧. અરજદાર વતી હાજર વિદ્વાન વકીલ મિ. જૈમિન આર. દવે માટે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ મિ. શાલિન મહેતા અને સામેવાળા પક્ષ વતી હાજર વિદ્વાન વકીલ મિ. દીપક આર. દવેને સાંભળ્યા.

૨. અતિશયોક્તિ છોડીને, આ કેસમાં પરિણામેલા તથ્યો નીચે મુજબ છે:

૨.૧ સામેવાળા પક્ષ (ગુજરાત સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રીસિટી કોર્પોરેશન લિમિટેડ) એ ગારે પેલ્મા સેક્ટર-૧ કોલ બ્લોક (ફેઝ-૧), માંડ રાયગઢ કોલફિલ્ડ્સ, જિલ્લો રાયગઢ, છત્તીસગઢના વિકાસ અને સંચાલન માટે માઈન ડેવલપર અને ઓપરેટરની પસંદગી માટે આંતરરાષ્ટ્રીય સ્પર્ધાત્મક બિડિંગ પ્રક્રિયા શરૂ કરી હતી. તેના અનુસંધાને, ૨૨.૦૧.૨૦૧૬ ના રોજ રિક્વેસ્ટ ફોર ક્વોલિફિકેશન (આર.એફ.ક્યુ.) બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું, ત્યારબાદ ૧૭.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ સુધારાપત્ર બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું. ઉક્ત બિડિંગ પ્રક્રિયામાં અનુગામી તબક્કાઓનો વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેનો અંતિમ તબક્કો ઉક્ત પ્રોજેક્ટ માટે કોલ માઈનિંગ સર્વિસ એગ્રીમેન્ટ (સી.એમ.એસ.એ.) ના અમલીકરણ સાથે થવાનો હતો.

૨.૨ આર.એફ.ક્યુ. ના જવાબમાં, અરજદાર અને સૈનિક માઈનિંગ એન્ડ એલાઈડ સર્વિસ લિમિટેડ (SMASL) એ બિડમાં ભાગ લેવાના હેતુથી ૨૯.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ એક કન્સોર્ટિયમ કરાર કર્યો હતો. અરજદારને કન્સોર્ટિયમમાં ૭૪% હિસ્સો ધરાવતા મુખ્ય સભ્ય તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. કન્સોર્ટિયમ આર.એફ.ક્યુ. તબક્કે સફળતાપૂર્વક ક્વોલિફાય થયું

હતું, ત્યારબાદ સામેવાળા પક્ષે ક્વોલિફાઇડ બિડર્સને, કન્સોર્ટિયમ સહિત, ૨૩.૦૨.૨૦૧૭ ના રોજ રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ (આર.એફ.પી.) જારી કર્યું હતું.

૨.૩ આર.એફ.પી. મુજબ, કન્સોર્ટિયમે ૨૭.૦૩.૨૦૧૭ ના રોજ તેની પ્રાઇસ બિડ સબમિટ કરી હતી. બિડના મૂલ્યાંકન પછી, કન્સોર્ટિયમને કાચા કોલસાના પ્રતિ ટન ૧૨૯૫ રૂપિયાની ક્વોટેડ માઇનિંગ ફી સાથે સફળ બિડર જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ, સામેવાળા પક્ષ સાથેની ચર્ચાઓ દરમિયાન, અરજદારે કન્સોર્ટિયમ વતી ૨૨.૧૦.૨૦૧૮ ના પત્ર દ્વારા પ્રતિ ટન ૨૫ રૂપિયાની વધુ છૂટછાટની જાણ કરી હતી.

૨.૪ કન્સોર્ટિયમ સફળ બિડર તરીકે ઉભરી આવ્યું હોવા છતાં, લેટર ઓફ એક્સેપ્ટન્સ લાંબા સમય સુધી જારી કરવામાં આવ્યો ન હતો. આ સમયગાળા દરમિયાન, અરજદારે એલ.ઓ.એ. જારી કરવા અને આર.એફ.પી. મુજબ સી.એમ.એસ.એ. ના અમલીકરણની વિનંતી કરતા અનેક પત્રવ્યવહાર કર્યા હતા. અંતે, ૧૫.૧૨.૨૦૧૮ ના રોજ, સામેવાળા પક્ષે એક કન્ડિશનલ લેટર ઓફ એક્સેપ્ટન્સ જારી કર્યો, જેમાં સામેવાળા પક્ષ દ્વારા મેળવવાની કેટલીક મંજૂરીઓને આધીન પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. ઉક્ત કન્ડિશનલ એલ.ઓ.એ. અરજદાર દ્વારા કન્સોર્ટિયમ વતી ૧૯.૧૨.૨૦૧૮ ના રોજ સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો, સાથે ૩૧.૧૨.૨૦૧૮ સુધીમાં સી.એમ.એસ.એ. અમલમાં મૂકવાની વિનંતી પણ કરવામાં આવી હતી.

૨.૫ એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે કન્ડિશનલ એલ.ઓ.એ. જારી થયા પછી પણ, ચાર વર્ષથી વધુ સમય સુધી સી.એમ.એસ.એ. અમલમાં મૂકવામાં

આવ્યો ન હતો. આ સમયગાળા દરમિયાન, સામેવાળા પક્ષે ૦૯.૦૯.૨૦૨૧ ના પત્ર દ્વારા કોલ બ્લોકને નોમિનેટેડ ઓથોરિટી, મિનિસ્ટ્રી ઓફ કોલને સરન્ડર કરવાના તેના નિર્ણયની જાણ કરી હતી. ત્યારબાદ, ૦૪.૦૧.૨૦૨૩ ના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા, સામેવાળા પક્ષે ટેન્ડર પ્રક્રિયા અને કન્ડિશનલ એલ.ઓ.એ. ને રદ કરવાના તેના નિર્ણય અંગે કન્સોર્ટિયમને જાણ કરી હતી.

૨.૬ અરજદારનો કેસ એવો છે કે, આર.એફ.ક્યુ. અને સુધારાપત્ર ની શરતો મુજબ, અરજદારે ૩૭ કરોડ રૂપિયાની બેંક ગેરંટી આપી હતી અને કન્સોર્ટિયમ પાર્ટનરે અર્નેસ્ટ મની ડિપોઝિટ તરીકે ૧૩ કરોડ રૂપિયાની બેંક ગેરંટી આપી હતી. આર.એફ.પી. હેઠળ બિડની માન્યતા પ્રાઈસ બિડ ખોલ્યાથી ૧૮૦ દિવસની નક્કી કરવામાં આવી હતી. જો કે, સામેવાળા પક્ષની વિનંતી પર, કન્સોર્ટિયમે બિડની માન્યતા તેમજ અ.મ.ડિ. બેંક ગેરંટીઓને અનેક વર્ષો સુધી લંબાવી હતી, જેમાં કન્ડિશનલ એલ.ઓ.એ. જારી થયા પછીના સમયગાળાનો પણ સમાવેશ થાય છે. કલેમ પીરિયડ પૂરો થયા પછી અને સી.એમ.એસ.એ. ના અમલીકરણના અભાવે, અરજદારે ઓગસ્ટ ૨૦૨૧ થી માર્ચ ૨૦૨૨ વચ્ચેના વિવિધ સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા અ.મ.ડિ. બેંક ગેરંટીઓ પરત મેળવવા માંગ કરી હતી.

૨.૭ અરજદારનો કેસ એવો છે કે, સામેવાળા પક્ષે અ.મ.ડિ. બેંક ગેરંટી પરત કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને ૧૧.૦૩.૨૦૨૨ ના તેના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા તેને ઇનવોક (invoke) કરવાનો તેનો ઇરાદો દર્શાવ્યો હતો. કલેમ પીરિયડ પૂરો થયા પછી પણ, ડિસેમ્બર ૨૦૨૨ અને જાન્યુઆરી ૨૦૨૩ માં વારંવાર

વિનંતીઓ કરવા છતાં મૂળ બેંક ગેરંટીઓ પરત કરવામાં આવી ન હતી. વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે કન્ડિશનલ એલ.ઓ.એ. જારી થયા પછી, કન્સોર્ટિયમે તૈયારી અને પ્રોજેક્ટ સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરી હતી, જેના માટે સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ પાછળ ખર્ચ થયો હતો, જેની જાણ સમયાંતરે લેખિત સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા સામેવાળા પક્ષને કરવામાં આવી હતી.

૨.૮ આર.એફ.પી. માં આર્બિટ્રેશન પહેલાં સૌહાર્દપૂર્ણ સમાધાનના પ્રયાસો માટે વિવાદ નિવારણ પદ્ધતિની જોગવાઈ હતી. તે મુજબ, ૨૧.૦૬.૨૦૨૩ ના રોજ સૌહાર્દપૂર્ણ સમાધાન માટેની નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી. ૦૫.૦૮.૨૦૨૩ ના રોજ યોજાયેલી મીટિંગ વિવાદોને ઉકેલવામાં નિષ્ફળ રહી હતી, જેની નોંધ અરજદારે ૧૦.૦૮.૨૦૨૩ ના રોજ લીધી હતી. પરિણામે, અરજદારે ૦૧.૦૯.૨૦૨૩ ની નોટિસ દ્વારા આર્બિટ્રેશનની કાર્યવાહી શરૂ કરી અને એકમાત્ર આર્બિટ્રેટર (ન્યાયમૂર્તિ આર. એસ. ચૌહાણ, નિવૃત્ત) ની નિમણૂકનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો, જે સામેવાળા પક્ષ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો ન હતો.

૩. આ સંજોગોમાં, અરજદારે ૧૧.૦૧.૨૦૨૪ ના રોજ આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સિલિયેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ("૧૯૯૬નો એક્ટ") ની કલમ ૧૧ હેઠળ નીચેની માંગણીઓ સાથે હાલની અરજી કરી:

"એ. ૨૩.૦૨.૨૦૧૭ ના આર.એફ.પી. દસ્તાવેજના સંદર્ભમાં, તેમાંથી ઉદ્ભવતા અથવા તેના સંબંધમાં કન્સોર્ટિયમ અને સામેવાળા પક્ષ વચ્ચેના વિવાદો/દાવાઓના નિકાલ માટે એકમાત્ર આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક કરો. બી. આ માનનીય કોર્ટ વર્તમાન કેસના તથ્યો અને

સંજોગોમાં યોગ્ય અને યોગ્ય લાગે તેવા કોઈપણ આવા આદેશો પસાર કરે."

૩.૧ ૦૫.૦૭.૨૦૨૪ ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા આ કોર્ટની કોઓર્ડિનેટ બેન્ચે ઉક્ત અરજી ફગાવી દીધી હતી, જેનાથી અરજદાર સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન દ્વારા માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટમાં ગયા હતા. ૨૮.૧૦.૨૦૨૫ ના આદેશ દ્વારા, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે બાબતને નવી વિચારણા માટે આ કોર્ટમાં પાછી મોકલી હતી. ૨૮.૧૦.૨૦૨૫ ના આદેશનો મહત્વનો ભાગ અહીં સંદર્ભ માટે રજૂ કરવામાં આવ્યો છે:

"૩. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને વિકસતા ન્યાયશાસ્ત્રને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે એસબીઆઈ જનરલ ઈન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિ. ક્રિશ સ્પિનિંગના કેસમાં આ કોર્ટના તાજેતરના ચુકાદા દ્વારા માર્ગદર્શન મેળવીએ છીએ, જેમાં આ કોર્ટે, ખાસ કરીને તેમાંના ફક્ત ૧૧૮ માં, ઠરાવ્યું છે કે "આંખના સોય" (eye of the needle) અને "પ્રથમ દ્રષ્ટિએ મેરિટલેસ" (ex facie meritless) જેવા પરીક્ષણો આધુનિક આર્બિટ્રેશનના સિદ્ધાંતોને અનુરૂપ નથી, જે આર્બિટ્રલ સ્વાયત્તતા અને ન્યાયિક અહસ્તક્ષેપને સર્વોચ્ચ સ્થાન આપે છે. ૪. અમને ઉક્ત દલીલમાં યોગ્યતા જણાય છે. વર્તમાન એસએલપીમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મૂળભૂત મુદ્દાઓ માટે રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ (આર.એફ.પી.) દસ્તાવેજ અને લેટર ઓફ એવોર્ડ (LOA) ની તપાસની જરૂર છે, જે પક્ષકારોના સંબંધનો કરારબદ્ધ પાયો બનાવે છે, જે ક્રિશ સ્પિનિંગ મિલ્સ (ઉપર મુજબ) માં જણાવેલા સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં છે. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અને કેસની યોગ્યતા પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યા વિના, અમે impugned આદેશને બાજુ પર રાખવાનું યોગ્ય માનીએ છીએ અને આ બાબત હાઈકોર્ટમાં પાછી

મોકલવામાં આવે છે, જેમાં તેને નવા સિરેથી નક્કી કરવાનો નિર્દેશ છે. ૩. (ક્રમ પ.) તે મુજબ, આરબીટી. પી. નં. ૨૨/૨૦૨૪ ને ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદની ફાઈલ પર તેના મૂળ નંબરે પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે અને નવા સિરેથી નિર્ણય લેવામાં આવે. જો કે, તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે અમે કોઈપણ પક્ષની દલીલોની યોગ્યતા પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નથી અને હાઈકોર્ટ માટે યોગ્યતાનું ફરીથી મૂલ્યાંકન કરવાનું ખુલ્લું રાખ્યું છે. અમે હાઈકોર્ટને વિનંતી કરીએ છીએ કે આ બાબતનો શક્ય તેટલી વહેલી તકે, પ્રાધાન્ય ત્રણ મહિનામાં નિર્ણય લે."

૩.૨ માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત આદેશના અનુસંધાનમાં જ પક્ષકારો મારી સમક્ષ છે.

૪. અરજદાર વતી હાજર વિદ્વાન વકીલ મિ. જૈમિન આર. દવે માટે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ મિ. શાલિન મહેતાએ દલીલ કરી છે કે રિકવેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ (આર.એફ.પી.) દસ્તાવેજની કલમ ૩.૫ માં એક માન્ય અને બંધનકર્તા આનિટ્રેશન કરાર સમાવિષ્ટ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આર.એફ.પી. દસ્તાવેજનું અસ્તિત્વ નિર્વિવાદ છે, અને તે પણ નિર્વિવાદ છે કે સામેવાળા પક્ષે તે મુજબ અરજદાર-કન્સોર્ટિયમ દ્વારા સબમિટ કરવામાં આવેલી ઓફર સ્વીકારી હતી. આવી સ્વીકૃતિ પર, પક્ષકારો વચ્ચે એક વ્યાખ્યાયિત કાયદાકીય સંબંધ અસ્તિત્વમાં આવ્યો, જે ૧૯૯૬ના એક્ટની કલમ ૭(૧) ના કાર્યક્ષેત્રમાં સચોટ રીતે આવે છે. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, એવી અરજ કરવામાં આવી છે કે અરજદાર આર.એફ.પી. દસ્તાવેજની કલમ ૩.૪ અને ૩.૫ મુજબ આનિટ્રેશન શરૂ કરવામાં ન્યાયી હતા.

જ.૧ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામેવાળા પક્ષે પોતે જ ૦૫.૦૮.૨૦૨૩ ના રોજ વિવાદોના સૌહાર્દપૂર્ણ સમાધાન માટે બોલાવવામાં આવેલી મીટિંગમાં ભાગ લઈને આર.એફ.પી. ની કલમ ૩.૪ ના અનુસંધાનમાં કામ કર્યું હતું, જેમાં વિવાદ નિવારણ પદ્ધતિની લાગુ પડતી અથવા અસ્તિત્વ અંગે કોઈ વાંધો કે અનામત વ્યક્ત કર્યા વિના. આવા આત્યંતિક આચરણને જોતા, સામેવાળા પક્ષને પાછળથી એવી દલીલ કરતા અટકાવવામાં આવે છે કે આર.એફ.પી. દસ્તાવેજની કલમ ૩.૪ અને ૩.૫ ક્યારેય અસ્તિત્વમાં આવી નથી અથવા તે બંધનકર્તા નથી. અરજદારના મતે, આવી અરજી એક વિચાર છે, કારણ કે ૦૮.૧૧.૨૦૨૩ પહેલા કોઈપણ સમયે સામેવાળા પક્ષ દ્વારા આવી કોઈ દલીલ કરવામાં આવી ન હતી. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના યુનિસી (ઈન્ડિયા) પ્રાઈવેટ લિમિટેડ વિ. પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેડિકલ એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ (૨૦૦૮) ૧ એસ.સી.સી. ૧૦૭ માં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જેથી દલીલ કરી શકાય કે તે સુસ્થાપિત છે કે ટેન્ડર દસ્તાવેજમાં રહેલી આબિટ્રિશન કલમ માન્ય અને અમલી છે.

જ.૨ ઓડિશા હાઈકોર્ટના મેસર્સ ઝાર માઈનિંગ ઈન્ફ્રા પ્રાઈવેટ લિમિટેડ વિ. સીએમડી, મેનેજિંગ કોલકલ્ડ્સ લિમિટેડના ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જે આબિટ્રિશન પિટિશન નં. ૨૪/૨૦૨૨ માં ૨૭.૦૮.૨૦૨૨ ના આદેશ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા વિદ્યા દ્રોલીયા વિ. દુર્ગા ટ્રેડિંગ કોર્પોરેશન (૨૦૨૧)

૨ એસ.સી.સી. ૧ માં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, ઓડિશા હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે ઈરાદા પત્ર (Letter of Intent) જારી કર્યા પછી ટેન્ડર રદ થવાથી ઉદ્ભવતો વિવાદ, ટેન્ડર દસ્તાવેજમાં રહેલી આર્બિટ્રેશન કલમની શરતો મુજબ આવા વિવાદને ઉકેલવાની વિનંતી સાથે, આર્બિટ્રેશન માટે સંદર્ભિત થવો જોઈએ. વધુમાં નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે ઓડિશા હાઈકોર્ટનો ઉક્ત નિર્ણય અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યો છે, જેની સામે કરવામાં આવેલી સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન, એસએલપી (સી) નં. ૨૨૫૬૨/૨૦૨૨, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ૦૨.૦૧.૨૦૨૩ ના રોજ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

૪.૩ ઉપરોક્ત સત્તાવાળાઓની લાઈન પર આધાર રાખીને, ભારપૂર્વક એવી અરજ કરવામાં આવી છે કે ૧૯૯૬ના એક્ટની કલમ ૧૧(૬) હેઠળ પૂર્વ-સંદર્ભ કાર્યવાહીના તબક્કે, ૧૫.૧૨.૨૦૧૮ ના કન્ડિશનલ એલ.ઓ.એ. ના જારી થવાથી ઉદ્ભવતા પક્ષકારો વચ્ચે આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વ અંગે વાંધો ઉઠાવવાની સામેવાળા પક્ષને પરવાનગી આપી શકાય નહીં. અરજદારના મતે, આવો વાંધો કલમ ૧૧ ના તબક્કે સ્વીકાર્ય તપાસના મર્યાદિત કાર્યક્ષેત્રની બહાર જાય છે અને તે ફગાવી દેવા પાત્ર છે.

૪.૪ વધુમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના ભારત સંચાર નિગમ લિમિટેડ અને અન્ય વિ. મોટોરોલા ઈન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (૨૦૦૯) ૨ એસ.સી.સી. ૩૩૭ ના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, એવી દલીલ કરવા માટે કે સંચાલક કરારબદ્ધ માળખાના પાલન વિના એક પક્ષ દ્વારા લેવામાં આવેલ એકપક્ષીય પગલું કાયદામાં અસ્વીકાર્ય છે. ઉક્ત નિર્ણયના જોર પર, એવી અરજ કરવામાં

આવી છે કે કોલસાની ખાણ સરન્ડર કરવાનો GSECL નો એકપક્ષીય નિર્ણય ઈન્ડિયન કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની જોગવાઈઓની વિરુદ્ધ અને ભંગ છે, અને તેથી તેને ટકાવી શકાય નહીં.

૫. તેનાથી વિપરિત, સામેવાળા પક્ષ વતી હાજર વિજ્ઞાન વકીલ મિ. દીપક આર. દવેએ રજૂઆત કરી છે કે, રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના સંયુક્ત વાંચન પર, તે સ્પષ્ટ છે કે પક્ષકારો વચ્ચે ક્યારેય કોઈ પૂર્ણ કરાર અસ્તિત્વમાં આવ્યો નથી. સામેવાળા પક્ષના જણાવ્યા અનુસાર, પક્ષકારો વચ્ચે થયેલો તમામ સંદેશાવ્યવહાર પૂર્વ-કરારબદ્ધ તબક્કે હતો, એટલે કે આર.એફ.પી./ટેન્ડર દસ્તાવેજોના મૂલ્યાંકન દરમિયાન, જે આવા પત્રવ્યવહારના વિષય અને ભાવનાથી સ્પષ્ટ થાય છે. એવી અરજ કરવામાં આવી છે કે અરજદાર આ સ્થિતિ વિશે સંપૂર્ણ રીતે જાગૃત હતા, કારણ કે સંદેશાવ્યવહારમાં જ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે એલ.ઓ.એ. ની શરતો સી.એમ.એસ.એ. ના અમલીકરણ પછી જ આખરી કરવામાં આવશે. આવા અમલીકરણ સુધી, કોઈપણ પક્ષે કોઈ જવાબદારી, દંડ અથવા ખર્ચ ધારણ કરવાનો ન હતો. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તે સ્પષ્ટપણે સંમત થયા હતા કે, સુધારેલા લક્ષ્યો પર સર્વસંમતિના અભાવે, કન્ડિશનલ એલ.ઓ.એ. કોઈપણ પક્ષ માટે કોઈ જવાબદારી કે પરિણામ વિના રદબાતલ ગણાશે.

૫.૧ આ આધારે, મિ. દીપક આર. દવેએ દલીલ કરી હતી કે ૧૯૯૬ના એક્ટની કલમ ૭ અને ૧૧ હેઠળ વિચારવામાં આવે તેવો કોઈ કરાર અસ્તિત્વમાં આવ્યો નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કન્ડિશનલ એલ.ઓ.એ. માં

સ્પષ્ટપણે અથવા આવશ્યક ગર્ભિતાર્થ દ્વારા કોઈ આર્બિટ્રેશન કરારનો સમાવેશ થતો નથી. અન્યથા પણ, આર.એફ.પી. દસ્તાવેજનું સાદું વાંચન, સામેવાળા પક્ષના જણાવ્યા અનુસાર, સૂચવે છે કે તેમાં રહેલી આર્બિટ્રેશન કલમ વર્તમાન તથ્યોને લાગુ પડતી નથી.

પ.ર વધુમાં, એવી પણ અરજ કરવામાં આવી છે કે ટેન્ડર શરતો અંગે કોઈ વિવાદ નથી, અને કોઈપણ રીતે, ટેન્ડર પ્રક્રિયામાંથી ઉદ્ભવતો કોઈપણ વિવાદ જાહેર હિતના તત્વો ધરાવતો જાહેર વિવાદ છે, અને તેથી તે આર્બિટ્રેશન દ્વારા ઉકેલવા યોગ્ય ખાનગી વિવાદ નથી. એ વાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે કોઈ સી.એમ.એસ.એ. અમલમાં મૂકવામાં આવ્યું નથી, ટેન્ડર ક્યારેય આખરી થયું નથી, કરારબદ્ધ શરતો ક્યારેય સ્ફટિકીકરણ (crystallised) થઈ નથી, અને કોઈ અંતિમ એલ.ઓ.એ. જારી કરવામાં આવ્યો નથી. આર.એફ.પી., એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે, તે ઓફર કે કરાર નથી, પરંતુ માત્ર બિડ્સ આમંત્રિત કરતો દસ્તાવેજ છે, જેમાં સામેવાળા પક્ષને કારણ આપ્યા વિના કોઈપણ અથવા તમામ બિડ્સ સ્વીકારવા કે નકારવાની સંપૂર્ણ મુનસફી અનામત રાખવામાં આવી છે. પૂર્ણ કરારના અભાવે, સામેવાળા પક્ષની દલીલ છે કે વિવાદ બિન-આર્બિટ્રેબલ છે, બંધનકર્તા કરારનું નિર્માણ એક અનિવાર્ય શરત (sine qua non) છે, જે વર્તમાન કેસમાં સ્પષ્ટપણે ગેરહાજર છે. સામેવાળા પક્ષના મતે, અરજદાર દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલી તમામ કાર્યવાહી માત્ર પ્રારંભિક અને કરારના નિર્માણની પૂર્વવર્તી હતી અને તે કોઈ ટેન્ડરની સ્વીકૃતિ સમાન નથી.

૫.૩ મિ. દવેએ આ કોર્ટનું ધ્યાન માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના ફ્રેસર રેન્ડ એસ.એ. વિ. બિન્દલ એગ્રો કેમ લિમિટેડ (૨૦૦૬) ૧ એસ.સી.સી. ૭૫૧; પીએસએ મુંબઈ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ્સ પીટીઈ લિમિટેડ વિ. જવાહરલાલ નેહરુ પોર્ટ ટ્રસ્ટ (૨૦૧૮) ૧૦ એસ.સી.સી. ૫૨૫; અને ભારત સંચાર નિગમ લિમિટેડ વિ. ટેલિફોન કેબલ્સ લિમિટેડ (૨૦૧૦) ૫ એસ.સી.સી. ૨૧૩ ના નિર્ણયો તરફ દોર્યું છે. ઉક્ત ચુકાદાઓ પર આધાર રાખીને, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં સુધી એલ.ઓ.એ. જારી કરવામાં ન આવે અને ત્યારબાદ ઔપચારિક કરાર, એટલે કે સી.એમ.એસ.એ., અમલમાં મૂકવામાં ન આવે, ત્યાં સુધી માત્ર બિડ અથવા ટેન્ડર દસ્તાવેજ, ભલે તેમાં આર્બિટ્રેશન કલમ હોય, બિડરને ખાનગી કાયદાના ક્ષેત્રમાં કોઈ અમલી અધિકારો આપતું નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, આવી પરિસ્થિતિઓમાં, બિડરની કોઈપણ ફરિયાદ માત્ર જાહેર કાયદાના ઉપાયોનો આશરો લઈને જ વ્યક્ત કરી શકાય છે અને આર્બિટ્રેશન દ્વારા નહીં.

૫.૪ BSNL (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણય પર ચોક્કસ આધાર રાખીને, વધુમાં એવી અરજ કરવામાં આવી છે કે પરચેઝ ઓર્ડરના અભાવે, કોઈ પૂર્ણ કરાર કે બંધનકર્તા કરાર અસ્તિત્વમાં આવતો નથી, અને પરિણામે, આર્બિટ્રેશન કલમ સહિત કરારની સામાન્ય શરતો કાર્યરત થતી નથી. BSNL (ઉપર મુજબ) ના નીચે જણાવેલ ફક્ત પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે:

"૨૬. બિડના અનુસંધાને કરાર ત્યારે દાખલ થાય છે, જ્યારે BSNL દ્વારા બિડર પર પરચેઝ ઓર્ડર મૂકવામાં આવે છે [જુઓ કલમ ૧(f) અને ૨૮,

વિભાગ II બિડર્સ માટે સૂચનાઓ]. જ્યારે પરચેઝ ઓર્ડર મૂકવામાં આવતો નથી, ત્યારે કોઈ કરાર કે કરારબદ્ધ સંબંધ હોતો નથી અને જો કોઈ કરાર કે કરારબદ્ધ સંબંધ ન હોય, તો આબિટ્રેશન કલમ સહિત સામાન્ય શરતોની જોગવાઈઓ અસ્તિત્વમાં આવતી નથી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો કોઈ આબિટ્રેશન કરાર જ નથી. BSNL ફક્ત ત્યારે જ આબિટ્રેશન કરવા માંગતું હતું જ્યાં તેણે કરારો કર્યા હોય અને આવા કરારોને લગતા વિવાદો હોય. તે ટેન્ડર તબક્કાના વિવાદો અથવા પૂર્વ-કરારબદ્ધ મતભેદોના સંદર્ભમાં, એવા તબક્કે જ્યારે કોઈ કરારબદ્ધ સંબંધ (privity of contract) ન હોય, આબિટ્રેશન કરવા માંગતું ન હતું."

૬. અગાઉના રાઉન્ડમાં, ૦૫.૦૭.૨૦૨૪ ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા એક્ટની કલમ ૧૧(૬) હેઠળની અરજીમાં રાહત આપવાનો ઈનકાર કરવાના પરિણામે, અરજદારે એસએલપી (સિવિલ) નં. ૨૧૭૬૭/૨૦૨૪ દાખલ કરીને માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટમાં અરજી કરી હતી. અંતે ૨૮.૧૦.૨૦૨૫ ના આદેશ દ્વારા માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે આ કોર્ટ દ્વારા ૫.૭.૨૦૨૪ ના રોજ પસાર કરાયેલ આદેશને બાજુ પર રાખ્યો અને તેને ફરીથી નક્કી કરવાના નિર્દેશ સાથે બાબત પાછી મોકલી. ૨૮.૧૦.૨૦૨૫ ના આદેશના ફક્ત નં. ૪ માં સમાવિષ્ટ નિર્દેશનો મહત્વનો ભાગ નીચે મુજબ છે:

"વર્તમાન એસએલપીમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મૂળભૂત મુદ્દાઓ માટે રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ (આર.એફ.પી.) દસ્તાવેજ અને લેટર ઓફ એવોર્ડ (LOA) ની તપાસની જરૂર છે, જે પક્ષકારોના સંબંધનો કરારબદ્ધ પાયો બનાવે છે, જે ક્વિશ સ્પિનિંગ મિલ્સ (ઉપર મુજબ) માં જણાવેલા સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં છે."

૭. ઉપર્યુક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, મને એસબીઆઈ જનરલ ઈન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિ. ક્રિશ સ્પિનિંગ મિલ્સ (૨૦૨૪) ૧૨ એસ.સી.સી. ૧ માં જણાવેલા સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં રિકવેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ (આર.એફ.પી.) અને લેટર ઓફ એવોર્ડ (એલ.ઓ.એ.) ની તપાસ કરવાનું એકમાત્ર કાર્ય સોંપવામાં આવ્યું છે, એ વાતને ધ્યાનમાં રાખીને કે આર.એફ.પી. અને એલ.ઓ.એ. "પક્ષકારોના સંબંધનો કરારબદ્ધ પાયો બનાવે છે". બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, મારે એક્ટની કલમ ૧૧(૬) હેઠળ હાલની અરજીનો નિર્ણય લેવો પડશે, એ વાતને ધ્યાનમાં રાખીને કે માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ નિરીક્ષણ કર્યું છે કે આર.એફ.પી. અને એલ.ઓ.એ. પક્ષકારો વચ્ચેનો કરારબદ્ધ પાયો બનાવે છે અને ઉપર્યુક્ત તથ્ય આધારિત માળખાને ધ્યાનમાં રાખીને, મારે તે તથ્ય આધારિત માળખા પર ક્રિશ સ્પિનિંગ (ઉપર મુજબ) માં જણાવેલા સિદ્ધાંતો લાગુ કરવા પડશે. વધુમાં, ઉક્ત ક્વાયટ અગાઉના રાઉન્ડમાં આ કોર્ટ દ્વારા ૦૫.૦૭.૨૦૨૪ ના ચુકાદામાં કોઈ પણ નિરીક્ષણોનો સંદર્ભ લીધા વિના કરવાની રહેશે.

૮. સુનાવણી દરમિયાન, બંને પક્ષો વતી કાઉન્સેલની મોટાભાગની રજૂઆતો એ બાબત પર હતી કે શું આર.એફ.પી. અને એલ.ઓ.એ. પક્ષકારો વચ્ચે બંધનકર્તા કરાર બનાવે છે કે નહીં. મિ. દવેએ ખાસ કરીને એવી રજૂઆત કરી હતી કે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ બંધનકર્તા કરાર નથી. જો કે, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ ૨૮.૧૦.૨૦૨૫ ના આદેશને ફરીથી વાંચતા, હું સ્પષ્ટ છું કે માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે સ્પષ્ટપણે અભિપ્રાય આપ્યો છે કે મારે ક્રિશ સ્પિનિંગ

મિલ્સ (ઉપર મુજબ) ના પ્રકાશમાં આર.એફ.પી. અને એલ.ઓ.એ. ની તપાસ કરવી પડશે કારણ કે આર.એફ.પી. અને એલ.ઓ.એ. "પક્ષકારોના સંબંધનો કરારબદ્ધ પાયો બનાવે છે". તેથી, હું તપાસ કરીશ કે શું આર.એફ.પી. અથવા એલ.ઓ.એ. માં કોઈ આર્બિટ્રેશન કલમ છે કે નહીં. આનો અર્થ એ પણ થશે કે, મારા મતે, આર.એફ.પી. અને એલ.ઓ.એ. ની શરતો મુજબ પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ બંધનકર્તા કરાર અસ્તિત્વમાં છે કે કેમ તે પ્રશ્નમાં પ્રવેશવું સંપૂર્ણપણે બિનજરૂરી રહેશે. ડ્રેગનને મારવાની કલ્પના કરવાની જરૂર નથી.

૮.૧ આર.એફ.પી. દસ્તાવેજની કલમ ૩.૪ અને ૩.૫ અહીં સંદર્ભ માટે ટાંકવામાં આવી છે:

"૩.૪ વિવાદ નિવારણ કોઈપણ વિવાદ, મતભેદ અથવા કોઈપણ પ્રકૃતિનો વિવાદ જે આ દસ્તાવેજ હેઠળ, અથવા તેમાંથી ઉદ્ભવતો હોય, અથવા તેના સંબંધમાં હોય, તે પ્રથમ ઉદાહરણમાં, કલમ ૩.૫ માં નિર્ધારિત આર્બિટ્રેશન પ્રક્રિયા અનુસાર સૌહાર્દપૂર્ણ રીતે ઉકેલવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવશે.

૩.૫ આર્બિટ્રેશન કલમ ૩.૪.૧ માં જોગવાઈ કર્યા મુજબનો કોઈપણ વિવાદ, આંતરરાષ્ટ્રીય કેન્દ્ર માટે વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ, નવી દિલ્હી ("નિયમો") ના આર્બિટ્રેશનના નિયમો અનુસાર આયોજિત આર્બિટ્રેશનના સંદર્ભ દ્વારા આખરી કરવામાં આવશે અને તે સમય સમય પર સુધારેલા અને સંશોધિત આર્બિટ્રેશન અને કન્સિલિયેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની જોગવાઈઓને આધીન રહેશે. આવા આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ વડોદરા રહેશે, અને આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીની ભાષા અંગ્રેજી રહેશે."

૮.૨ આર.એફ.પી. દસ્તાવેજનું સાદું નિરીક્ષણ, ખાસ કરીને તેની કલમ ૩.૪ અને ૩.૫, જે ઉપર ટાંકવામાં આવી છે, તે જાહેર કરશે કે કલમ ૩.૫ એ આર્બિટ્રેશન કલમ સિવાય બીજું કંઈ નથી, જેને પક્ષકારોએ સભાનપણે તેમના કરારબદ્ધ સંબંધોમાં દાખલ કરી હતી જેથી જો જરૂર પડે તો, તેઓ તેનો સંદર્ભ લઈ શકે અને તેના પર આધાર રાખી શકે. કિશ સ્પિનિંગ મિલ્સ (ઉપર મુજબ) માં, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"૧૧૪. ઇન રે: ઇન્ટરપ્લે (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા નિરીક્ષણોના પ્રકાશમાં, તે સ્પષ્ટ છે કે આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક સમયે તપાસનું કાર્યક્ષેત્ર આર્બિટ્રેશન કરારના પ્રથમ દ્રષ્ટિએ અસ્તિત્વની તપાસ સુધી મર્યાદિત છે, અને બીજું કંઈ નહીં. આ કારણોસર, અમને એવું માનવું મુશ્કેલ લાગે છે કે વિદ્યા દ્રોલીયા (ઉપર મુજબ) માં કરવામાં આવેલા અને એનટીપીસી વિ. એસપીએમએલ (ઉપર મુજબ) માં અપનાવવામાં આવેલા નિરીક્ષણો કે કલમ ૧૧ હેઠળ "સંમતિ અને સંતોષ" (accord and satisfaction) ના મુદ્દા સાથે કામ કરતી વખતે સંદર્ભિત કોર્ટનું અધિકારક્ષેત્ર પ્રથમ દ્રષ્ટિએ બિન-આર્બિટ્રેબલ અને ક્ષુદ્રક વિવાદોને દૂર કરવા સુધી વિસ્તરે છે, તે ઇન રે: ઇન્ટરપ્લે (ઉપર મુજબ) માં પછીના નિર્ણય છતાં લાગુ રહેશે. ૧૧૫. દાવાઓની "સંમતિ અને સંતોષ" (accord and satisfaction) ને લગતો વિવાદ એવો નથી જે કોઈપણ રીતે આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વ પર હુમલો કરે અથવા પ્રશ્ન કરે. આ ચુકાદાના અગાઉના ભાગોમાં આપણે જણાવ્યા મુજબ, આર્બિટ્રેશન કરાર, જે મૂળભૂત કરારથી અલગ અને સ્વતંત્ર છે જેમાં તે સમાવિષ્ટ છે, તે મૂળ કરાર "સંમતિ અને સંતોષ" દ્વારા ડિસ્ચાર્જ થયા પછી પણ અસ્તિત્વમાં રહે છે. ૧૧૬. "સંમતિ અને સંતોષ" (accord and satisfaction) નો પ્રશ્ન, કાયદા અને તથ્યનો મિશ્ર પ્રશ્ન હોવાથી, આર્બિટ્રેલ ટ્રિબ્યુનલના વિશિષ્ટ અધિકારક્ષેત્રમાં આવે છે,

જો પક્ષકારો વચ્ચે અન્યથા સંમતિ ન હોય. આમ, સક્ષમતા-સક્ષમતા (competence-competence) ની નકારાત્મક અસરોને લીધે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના વિશિષ્ટ ક્ષેત્રમાં આવતી બાબતની તપાસ સંદર્ભિત કોર્ટ દ્વારા, પ્રથમ દ્રષ્ટિએ નિર્ધારણ માટે પણ, આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલને પ્રથમ તેની તપાસ કરવાની તક મળ્યા પહેલાં ન કરવી જોઈએ. ૧૧૭. કલમ ૧૧ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને વિવાદોને આર્બિટ્રેશન માટે મોકલીને અને આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક કરીને, સંદર્ભિત કોર્ટ કરાર કરનારા પક્ષકારોની મૂળ સમજણને સમર્થન આપે છે અને અમલમાં મૂકે છે કે નિર્દિષ્ટ વિવાદો આર્બિટ્રેશન દ્વારા ઉકેલવામાં આવશે. આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂકનો અર્થ એ નથી કે સંદર્ભિત કોર્ટ "સંમતિ અને સંતોષ" ની પવિત્રતાને પાતળી કરી રહી છે અથવા દાવા કરનારને તેના કરારબદ્ધ ઉપક્રમમાંથી પાછા ફરવાની મંજૂરી આપી રહી છે. તેનાથી વિપરિત, તે સુનિશ્ચિત કરે છે કે આર્બિટ્રલ સ્વાયત્તતાનો સિદ્ધાંત જળવાઈ રહે અને આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં ન્યૂનતમ ન્યાયિક હસ્તક્ષેપનો ધારાસભ્યનો ઈરાદો સંપૂર્ણપણે અમલમાં આવે. એકવાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની રચના થઈ જાય, પછી પ્રતિવાદી માટે તેની સમક્ષ "સંમતિ અને સંતોષ" નો મુદ્દો ઉઠાવવો હંમેશા ખુદો છે, અને આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આવા વાંધાને નકાર્યા પછી જ, દાવા કરનાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા દાવાઓનો નિકાલ થઈ શકે છે. ૧૧૮. "આંખની સોય" અને "પ્રથમ દ્રષ્ટિએ મેરિટલેસ" જેવા પરીક્ષણો, જોકે ન્યાયિક હસ્તક્ષેપની હદને ઘટાડવાનો પ્રયાસ કરે છે, છતાં તેમને સંદર્ભિત કોર્ટે વિવાદિત તથ્યોની તપાસ કરવા અને પ્રથમ દ્રષ્ટિએ પુરાવાઓનું મૂલ્યાંકન કરવાની જરૂર હોય છે (ભલે તપાસનું કાર્યક્ષેત્ર મર્યાદિત હોય) અને તેથી તે આધુનિક આર્બિટ્રેશનના સિદ્ધાંતોને અનુરૂપ નથી, જે આર્બિટ્રલ સ્વાયત્તતા અને ન્યાયિક અહસ્તક્ષેપને સર્વોચ્ચ સ્થાન આપે છે. ૧૧૯. કલમ ૧૧ અરજીના તબક્કે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂકનો અર્થ એ નથી કે સંદર્ભિત અદાલતો આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલા

નિકાલની ન્યાયિક સમીક્ષાના કોઈપણ કાર્યક્ષેત્રને જતી કરે છે. ૧૯૯૬ના એક્ટમાં રાષ્ટ્રીય અદાલતોને અનુગામી સમીક્ષાની સત્તા આપવામાં આવી છે જેના દ્વારા આર્બિટ્રેટર દ્વારા પસાર કરાયેલ ચુકાદો આર્બિટ્રેશનના કોઈપણ પક્ષ દ્વારા પડકારવામાં આવી શકે છે. ૧૨૦. અનુગામી ન્યાયિક સમીક્ષાનો સિદ્ધાંત યુએસ સિદ્ધાંત "સેકન્ડ લુક" માં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે. પેસિક્ફિકર હેલ્થ સિસ્ટમ્સ, ઈન્ક. વિ. બુક (૨૦૦૩) માં યુએસ સુપ્રીમ કોર્ટના એક અગ્રણી ચુકાદામાં, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે બિન-આર્બિટ્રેબિલિટીનો પ્રશ્ન પ્રથમ ઉદાહરણમાં આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ગણવામાં આવવો જોઈએ. કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે, "કારણ કે આપણે જાણતા નથી કે આર્બિટ્રેટર ઉપચારાત્મક મર્યાદાઓનું કેવી રીતે અર્થઘટન કરશે, પ્રશ્ન એ છે કે શું તેઓ પક્ષકારોના કરારોને અમલી ન શકાય તેવા બનાવે છે, તે પ્રારંભિક આર્બિટ્રલ વિચારણા માટે છોડી દેવું વધુ સારું છે". ૧૨૧. સમાન તથ્યો વાળા કેસમાં પરંતુ જ્યાં આર્બિટ્રેશન કરાર અસ્તિત્વમાં નથી, ત્યાં દાવા કરનાર પાસે તેના દાવાઓ સાથે સિવિલ કોર્ટમાં જવાનો વિકલ્પ હશે. સિવિલ કોર્ટ સમક્ષની આવી કાર્યવાહીમાં પણ, પ્રતિવાદી માટે ડિસ્ચાર્જ વાઉચરના આધારે "સંમતિ અને સંતોષ" નો બચાવ રજૂ કરવો ખુલ્લો રહેશે. તેવી જ રીતે, દાવા કરનાર માટે એવો આક્ષેપ કરવો ખુલ્લો રહેશે કે વાઉચર છેતરપિંડી, દબાણ અથવા અયોગ્ય પ્રભાવ હેઠળ મેળવવામાં આવ્યું હતું. આવી સ્થિતિમાં, સિવિલ કોર્ટ પુરાવાઓની તપાસ કરશે કે શું કોઈ છેતરપિંડી, અયોગ્ય પ્રભાવ અથવા દબાણ હતું. જો સિવિલ કોર્ટને લાગે કે કંઈ નહોતું, તો તે શરૂઆતમાં જ દાવાઓ ફગાવી દેશે. જો કે, જો તેને લાગે કે છેતરપિંડીના આક્ષેપો સાચા છે, તો તે ડિસ્ચાર્જ વાઉચરને ફગાવી દેશે અને ગુણદોષના આધારે દાવાઓનો નિકાલ કરવા આગળ વધશે. ૧૨૨. એકવાર પક્ષકારો વચ્ચે આર્બિટ્રેશન કરાર અસ્તિત્વમાં આવી જાય, પછી સિવિલ કોર્ટમાં જવાનો વિકલ્પ તેમના માટે ઉપલબ્ધ રહેતો નથી. આવી સ્થિતિમાં, જો પક્ષકારો વિવાદ ઉઠાવવા માંગતા હોય, તો તેમણે તે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ

સમક્ષ ફરજિયાતપણે કરવું પડશે. આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ, બદલામાં, પક્ષકારો વચ્ચે સંમત થયેલી પ્રક્રિયા મુજબ જ રચાઈ શકે છે. જો કે, જો સંમત થયેલ પ્રક્રિયામાં નિષ્ફળતા આવે, તો આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂકની ફરજ એક્ટની કલમ ૧૧ હેઠળ સંદર્ભિત કોર્ટ પર આવે છે. જો સંદર્ભિત કોર્ટ, આ તબક્કે, કલમ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી તપાસના કાર્યક્ષેત્રની બહાર જાય છે અને "સંમતિ અને સંતોષ" ના મુદ્દાની તપાસ કરે છે, તો તે સત્તાનું હડપવું સમાન હશે જે પક્ષકારોએ ફક્ત આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જ ઉપયોગમાં લેવા માટે હેતુપૂર્વક કર્યું હતું, રાષ્ટ્રીય અદાલતો દ્વારા નહીં. આવી સ્થિતિ આર્બિટ્રલ સ્વાયત્તતા પર દોષારોપણ કરશે અને એક્ટની યોજના સાથે સારી રીતે ફિટ થશે નહીં. ૧૨૩. સંદર્ભિત અદાલતો પાસે ઉપલબ્ધ સત્તાનું અર્થઘટન એ તથ્યના પ્રકાશમાં કરવું પડશે કે આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક કરવા અથવા નકારવા માટે કલમ ૧૧ હેઠળ સંદર્ભિત કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈપણ આદેશ સામે અપીલ કરવાનો કોઈ અધિકાર ઉપલબ્ધ નથી. આમ, કલમ ૧૧ ના પ્રારંભિક તબક્કે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના ક્ષેત્રમાં જઈને, સંદર્ભિત અદાલતો દાવા કરનારને એવી પરિસ્થિતિમાં છોડી દેવાનું જોખમ પણ લે છે જેમાં તેની પાસે તેના દાવાઓના નિકાલ માટે સંપર્ક કરવા માટે કોઈ ફોરમ નથી, જો તેની કલમ ૧૧ ની અરજી ફગાવી દેવામાં આવે. ૧૨૪. કલમ ૧૧ આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક માટેની અરજીના સમયબદ્ધ અને ઝડપી નિકાલની પણ કલ્પના કરે છે. આનું એક કારણ એ પણ છે કે કલમ ૮ થી વિપરીત, એકવાર કલમ ૧૧ હેઠળ અરજી દાખલ કરવામાં આવે, પછી આર્બિટ્રેશન શરૂ થઈ શકતું નથી જ્યાં સુધી આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની રચના સંદર્ભિત કોર્ટ દ્વારા કરવામાં ન આવે. આ કોર્ટે, વિવિધ પ્રસંગોએ, બાકી રહેલી કલમ ૧૧ ની અરજીઓના ઝડપી નિકાલ માટે હાઈકોર્ટને નિર્દેશો આપ્યા છે. તેણે લડાયક પક્ષકારોને કલમ ૧૧ સંબંધિત બાબતોમાં વિશાળ અરજીઓ દાખલ કરવાથી દૂર રહેવા પણ નિર્દેશ આપ્યો છે. આમ જોતા, જો સંદર્ભિત અદાલતો "સંમતિ અને સંતોષ" અને તે જેવા

મુદ્દાઓની વિગતોમાં જાય, તો આ તબક્કે ઝડપી નિકાલ અને અરજીઓના સરળીકરણના ઉદ્દેશ્યને પ્રાપ્ત કરવું ખૂબ જ મુશ્કેલ બની જશે. ૧૨૫. અમે એવા મતના પણ છીએ કે લિટિગેશનમાં પ્રથમ દ્રષ્ટિએ ક્ષુદ્રકતા અને અપ્રામાણિકતા એ એક પાસા છે જે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓના મૂલ્યાંકન પર નિર્ણય લેવા માટે સમાન, જો વધુ નહીં તો, સક્ષમ છે. અમે આવું એટલા માટે કહીએ છીએ કારણ કે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસે તમામ સંબંધિત પુરાવાઓ અને અરજીઓમાંથી સંદર્ભિત કોર્ટ કરતાં ઘણી વધુ વિગતવાર જવાની સગવડ છે. જો સંદર્ભિત કોર્ટ ન્યૂનતમ અરજીઓના આધારે લિટિગેશનમાં ક્ષુદ્રકતા જોઈ શકતી હોય, તો એવું માનવું ખોટું હશે કે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ તે જ અનુમાન પર પહોંચી શકશે નહીં, મોટે ભાગે પ્રથમ થોડી સુનાવણીમાં જ, વિસ્તૃત અરજીઓ અને પુરાવાઓ સામગ્રીની સગવડ સાથે."

૮.૩ અજય મધુસુદન પટેલ અને અન્ય વિ. જ્યોતિન્દ્ર એસ. પટેલ અને અન્ય, (૨૦૨૫) ૨ એસ.સી.સી. ૧૪૭ માં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"૭૬. ઉપરોક્ત ચર્ચામાંથી ઉદ્ભવતા કાયદાની સ્થિતિ નીચે મુજબ સંક્ષિપ્ત કરી શકાય છે; ૭૬.૧ એસબીપી એન્ડ કો. એ કલમ ૧૧ હેઠળ કોર્ટની સત્તાના કાર્યક્ષેત્રને વિસ્તૃત કર્યું જ્યારે સંદર્ભિત અદાલતોને અનેક પ્રારંભિક મુદ્દાઓ નક્કી કરવાની સત્તા આપી. બોગારા પોલીફેબે કલમ ૧૧ હેઠળની અરજીમાં વિચારણા માટે ઉદ્ભવી શકે તેવા પ્રારંભિક મુદ્દાઓની ત્રણ શ્રેણીઓને ઓળખવા સુધીની હદ સુધી કામ કર્યું. આમાંથી, પ્રથમ શ્રેણીમાં જે સંદર્ભિત કોર્ટ દ્વારા ફરજિયાતપણે નક્કી કરવામાં આવવી જોઈએ, તેમાં પ્રશ્ન એ પણ સામેલ હતો કે શું આર્બિટ્રેશન કરાર હતો અને શું કલમ ૧૧ હેઠળ અરજી કરનાર પક્ષ આ કરારનો પક્ષકાર છે. ૭૬.૨ એક્ટમાં ૨૦૧૫ ના સુધારા દ્વારા કલમ ૧૧(૬એ) દાખલ કરવાથી એવી

જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૧૧ હેઠળની અદાલતો તેમની તપાસને આર્બિટ્રેશન કરારના 'અસ્તિત્વ' સુધી મર્યાદિત રાખશે. તેણે તેના નોન-ઓબસ્ટેન્ટ કલોઝના ગુણધર્મો દ્વારા એસબીપી એન્ડ કો. અને બોગારા પોલીફોબના નિર્ણયોને ધારાસભીય રીતે ઓવરરૂલ કર્યા હતા. ૭૬.૩ ડ્યુરો ફેલ્ગુએરાએ, સ્પષ્ટ શબ્દોમાં, કલમ ૧૧(૬) દ્વારા લાવવામાં આવેલા ફેરફારની અસર સ્પષ્ટ કરી અને જણાવ્યું હતું કે અદાલતોએ ફક્ત એટલું જ જોવાની જરૂર છે કે શું આર્બિટ્રેશન કરાર અસ્તિત્વમાં છે – બીજું કંઈ નહીં, ઓછું કંઈ નહીં. ૭૬.૪ વિધા ક્રોલીયાએ અનુક્રમે કલમ ૮ અને ૧૧ હેઠળ આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વ અને માન્યતાની તપાસ કરવામાં પ્રથમ દ્રષ્ટિએ પરીક્ષણને સમર્થન આપ્યું હતું. જો કે, તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે ચર્ચાસ્પદ અને વિવાદાસ્પદ તથ્યો અને વાજબી રીતે સારી દલીલપાત્ર કેસ વગેરેના કિસ્સામાં, કોર્ટ પક્ષકારોને આર્બિટ્રેશન માટે મોકલી શકે છે કારણ કે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલને અધિકારક્ષેત્રના પ્રશ્ન સહિત વિવાદો નક્કી કરવાની સત્તા છે. વધુમાં તે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે બહુ-પક્ષીય આર્બિટ્રેશનમાં ગ્રુપ-કંપની સિદ્ધાંત વગેરે હેઠળ ચોક્કસ પક્ષકારો ચોક્કસ આર્બિટ્રેશન દ્વારા બંધાયેલા છે કે કેમ તે અંગેના અધિકારક્ષેત્રના મુદ્દાઓ તથ્યના જટિલ પ્રશ્નો ઉઠાવે છે જે ટ્રિબ્યુનલ માટે નક્કી કરવા માટે શ્રેષ્ઠ રીતે છોડી દેવા જોઈએ. ૭૬.૫ ઇન રે: ઇન્ટરપ્લે (ઉપર મુજબ) માં વિધા ક્રોલીયા (ઉપર મુજબ) માં લેવાયેલી સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૧૧(૬) હેઠળ તપાસનું કાર્યક્ષેત્ર એક્ટની કલમ ૭ હેઠળ "આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વ" સુધી મર્યાદિત હોવું જોઈએ અને "આર્બિટ્રેશન કરારની માન્યતા" ઔપચારિક માન્યતાની જરૂરિયાત સુધી પ્રતિબંધિત હોવી જોઈએ, જેમ કે લેખિતમાં કરાર હોવાની જરૂરિયાત. તેથી, પુરાવાઓના આધારે અસ્તિત્વ અને માન્યતાને લગતા મૂળભૂત વાંધાઓ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ માટે છોડી દેવા જોઈએ કારણ કે તે તેના પોતાના અધિકારક્ષેત્ર પર "ચુકાદો" આપી શકે છે. ૭૬.૬ કિશ સ્પિનિંગે સાવચેત કર્યું કે કલમ

૧૧ ના તબક્કે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના ક્ષેત્રમાં જતી અદાલતો દાવા કરનારને ઉપાયવિહીન છોડી દેવાનું જોખમ લે છે જો કલમ ૧૧ ની અરજી ફગાવી દેવામાં આવે. વધુમાં, તે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૧૧ ના તબક્કે અદાલતો દ્વારા વિગતવાર તપાસ કલમ ૧૧ ની અરજીના ઝડપી નિકાલ અને તે તબક્કે અરજીઓના સરળીકરણના ઉદ્દેશ્ય માટે પ્રતિકૂળ હશે. ૭૬.૭ કોક્સ અને કિંગ્સે આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં બિન-હસ્તાક્ષરકર્તાઓને સામેલ કરવાની વાત આવે ત્યારે કલમ ૧૧ હેઠળ તપાસના કાર્યક્ષેત્ર સાથે ખાસ વ્યવહાર કર્યો હતો. એવું કહેતી વખતે કે સંદર્ભિત કોર્ટે પ્રથમ દ્રષ્ટિએ આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વ અને શું બિન-હસ્તાક્ષરકર્તા પક્ષ આર્બિટ્રેશન કરારનો વાસ્તવિક પક્ષકાર છે તે અંગે ચુકાદો આપવાની જરૂર પડશે, તેણે એ પણ કહ્યું કે આવી નિર્ધારણમાં જટિલતાને જોતા, આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ યોગ્ય ફોરમ હશે. વધુમાં તે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે આર્બિટ્રેશન કરારના પક્ષકારો નક્કી કરવાનો મુદ્દો આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની અધિકારક્ષેત્રની સક્ષમતાના મૂળમાં જાય છે અને કલમ ૧૬ હેઠળ તેના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ નક્કી કરી શકાય છે."

૯. વધુમાં લગભગ સમાન પરિસ્થિતિમાં, ઝાર માઈનિંગ (ઉપર મુજબ) માં ઓડિશા હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે ઈરાદા પત્ર જારી કર્યા પછી ટેન્ડર રદ થવાથી ઉદ્ભવતા વિવાદો આર્બિટ્રલ છે. ઝાર માઈનિંગ (ઉપર મુજબ) ના સંબંધિત ફકરાઓ નીચે મુજબ છે:

"૧૮. તેથી, જ્યારે કોઈ પૂર્ણ ઔપચારિક કરાર ન હોઈ શકે, ત્યારે MCL માટે એવો દાવો કરવો સંપૂર્ણપણે યોગ્ય રહેશે નહીં કે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ કરારબદ્ધ સંબંધ નથી. કલમ ૪(એ).૩૭ માં અમલીકરણના કોર્સ દરમિયાન ઉદ્ભવતા વિવાદોના સંદર્ભને "કરારના વાસ્તવિક અમલીકરણ પહેલાં પણ ઉદ્ભવતા વિવાદો તરીકે સમજવા જોઈએ, કારણ કે કલમ ૧.૩.૨.૫ કરારના ઔપચારિક અમલીકરણ પહેલાંના તબક્કે પણ

પક્ષકારોની જવાબદારીઓની કલ્પના કરે છે. ૧૯. વધુમાં, કલમ ૪(એ)૩૭ અને કલમ ૪(એ).૩૭એ ને સાતત્યમાં વાંચવી પડશે અને 'સફળ બિડર' [જે આ કિસ્સામાં પસંદગીના બિડર અને 'સૌથી નીચા બિડર' નો સમાવેશ થશે જે અરજદાર છે] અને MCL ઈન-હાઉસ મિકેનિઝમ દ્વારા વિવાદને ઉકેલવામાં નિષ્ફળતા, જે કોઈપણ પક્ષને આબિટ્રેશન કલમ ઈનવોક કરવા માટે હકદાર બનાવશે. તેથી MCL માટે એવો દાવો કરવો પણ યોગ્ય રહેશે નહીં કે એક્ટની કલમ ૭ મુજબ કોઈ આબિટ્રેશન કરાર નથી. ૨૦. સાઉથ ઈસ્ટર્ન કોલકિલ્ડ્સ લિમિટેડ વિ. એસ. કુમાર'સ એસોસિએટ્સ એકેએમ (જેવી) (ઉપર મુજબ) માં, તે કેસના તથ્યો પર, સુપ્રીમ કોર્ટે નોંધ્યું હતું કે બિડર NIT અને LoI માં નિર્દિષ્ટ પૂર્વ-શરતોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હતો અને તેથી, વર્ક ઓર્ડર જારી કરવામાં આવ્યો ન હતો કે કરાર અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો ન હતો. તે સંજોગોમાં, નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું: "૨૨. અમે એ પ્રશ્ન જણાવવા માંગીએ છીએ કે શું પક્ષકારો વચ્ચે પૂર્ણ કરાર પર પહોંચી શકાય છે તે NIT, LoI ની શરતો અને પક્ષકારોના આચરણ પર આધારિત છે. આપણી સમક્ષના ન્યાયિક મંતવ્યોમાં એ દરખાસ્ત પર થોડી શંકા છે કે એક LoI માત્ર ભવિષ્યમાં બીજા પક્ષ સાથે કરારમાં પ્રવેશવાના પક્ષના ઈરાદાને સૂચવે છે. આ તબક્કે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ બંધનકર્તા સંબંધ ઉભરી આવતો નથી અને દરેક કેસમાં સંજોગોની સંપૂર્ણતા ધ્યાનમાં લેવી આવશ્યક છે. ઈરાદાના પત્રને બંધનકર્તા કરાર તરીકે અર્થઘટન કરવું ચોક્કસપણે શક્ય છે જો આપો ઈરાદો તેની શરતોમાંથી સ્પષ્ટ હોય. પરંતુ તો પછી તેમ કરવાનો ઈરાદો સ્પષ્ટ અને અસ્પષ્ટ હોવો જોઈએ કારણ કે તે ઈરાદાના પત્રને સામાન્ય રીતે કેવી રીતે સમજવો જોઈએ તેનાથી વિચલન લે છે. આ કોર્ટે ડ્રેસર રેન્ડ એસ.એ. કેસમાં વિચાર્યું હતું કે એવા કેસો છે જ્યાં તાત્કાલિક ધોરણે કામ શરૂ કરવાની ચિંતાને કારણે પાછળથી વિગતવાર કરાર તૈયાર કરવામાં આવે છે. તે કેસમાં તે સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે સપ્લાયર દ્વારા પત્ર

મળતાની સાથે જ કરાર અમલમાં આવશે, અને તેમ છતાં સંપૂર્ણ વિશ્લેષણ પર તે માનવામાં આવ્યું હતું કે LOI ને વર્ક ઓર્ડર તરીકે અર્થઘટન કરી શકાય નહીં." ૨૧. આ ડ્રેસર રેન્ડ એસ.એ. વિ. બિન્દલ એગ્રો કેમ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણયનો અર્થ હતો જેનો ઉદ્દેશ સાઉથ ઈસ્ટર્ન કોલકલ્ડ્સ લિમિટેડ વિ. એસ. કુમાર'સ એસોસિએટ્સ (ઉપર મુજબ) ના ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં કરવામાં આવ્યો છે. ૨૨. ફરીથી, ભારત સંચાર નિગમ લિમિટેડ વિ. ટેલિફોન કેબલ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) માં, તે કેસના તથ્યો પર તે નોંધવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી પરચેઝ ઓર્ડર આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, કરારની GCT કરારનો ભાગ બનતી નથી અને GCT ના વિભાગ ૩ માં શરતો જેમાં આબિટ્રેશન કરારનો સમાવેશ થાય છે "તે અસ્તિત્વમાં આવશે નહીં અથવા કાર્યરત થશે નહીં". વર્તમાન કેસમાં, અહીં અગાઉની ચર્ચાને જોતા, પ્રથમ દ્રષ્ટિએ એવું કહી શકાય નહીં કે કલમ ૪.૩૭(એ) ઈનવોક કરવા માટેનો તબક્કો જ આવ્યો નથી. ૨૩. એમક્યોર ફાર્માસ્યુટિકલ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણય તરફ વળતા, તથ્યો પર, તે જાણવા મળ્યું હતું કે જ્યાં સુધી પરચેઝ ઓર્ડર જારી કરવામાં ન આવે, ત્યાં સુધી બિડર 'સફળ બિડર' બનતો નથી અને તેથી, આબિટ્રેશન કલમ લાગુ પડશે નહીં. તે કેસના તથ્યો પર, વિરોધી પક્ષ નં. ૪ અને અરજદાર નહીં, જે કબૂલાત મુજબ, 'સફળ બિડર' હતા. પરિણામે, કોર્ટનું માનવું છે કે MCL દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા ઉપરોક્ત નિર્ણયો તેના કેસમાં મદદ કરતા નથી. ૨૪. બીજી બાજુ, પ્રવીણ ઇલેક્ટ્રિકલ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) માં, વિધા ક્રોલીયા વિ. દુર્ગા ટ્રેડિંગ કોર્પોરેશન (૨૦૨૧) ૨ એસ.સી.સી. ૧ માં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપ્યા પછી, સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે તે તબક્કે કોર્ટ ફક્ત "પ્રથમ દ્રષ્ટિએ ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાનો ઉપયોગ" કરવાની અપેક્ષા રાખતી હતી. વિધા ક્રોલીયા (ઉપર મુજબ) માં અવલોકનો એ હતા કે "અસ્તિત્વ" નું વાજબી અને ન્યાયી અર્થઘટન સંદર્ભ, હેતુ અને બંધનકર્તા અને અમલી આબિટ્રેશન

કરાર માટે લાગુ પડતા સંબંધિત કાનૂની ધોરણોને સમજવાની જરૂર છે." ૨૫. મહિન્દ્રા સસ્ટેન પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. એનએચપીસી લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) અને વાડિયા ટેકનો-એન્જિનિયરિંગ સર્વિસ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના દિલ્લી હાઇકોર્ટના નિર્ણયો પણ સમાન અસર ધરાવે છે. ૨૬. કોર્ટ તેથી, વિદ્યા ક્રોલીયા (ઉપર મુજબ) માં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા વપરાયેલ અભિવ્યક્તિના અર્થમાં પ્રથમ દ્રષ્ટિએ ન્યાયિક સમીક્ષા પર સંતુષ્ટ છે કે અરજદાર પક્ષકારો વચ્ચે આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વ અંગે દલીલપાત્ર કેસ ધરાવે છે અને તેના ઈનવોકેશન માટેની શરતો પ્રથમ દ્રષ્ટિએ પૂર્ણ થઈ છે. તેમ છતાં, ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં સમજાવેલા કાયદાની શરતોમાં, MCL માટે એક્ટની કલમ ૧૬ હેઠળ એકમાત્ર આર્બિટ્રેટર પાસે અરજી કરવી હજુ પણ ખુલ્લું રહેશે જેથી અહીં અગાઉ ઉદ્દેખિત ઉપરોક્ત કલમોના સંદર્ભમાં માન્ય આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વ અંગે ચુકાદો મેળવી શકાય. જો આવી અરજી દાખલ કરવામાં આવે, તો તેનો નિર્ણય આ ચુકાદાના નિરીક્ષણોથી સ્વતંત્ર રીતે લેવામાં આવશે."

૯.૧ મારા મતે, ઓડિશા હાઇકોર્ટનો ઉપરોક્ત નિર્ણય એવો નિર્ણય છે જે બાદમાં ક્રિશ સ્પિનિંગ (ઉપર મુજબ) માં નક્કી કરવામાં આવેલા ન્યાયશાસ્ત્રની લાઈનો પર છે. એવો સમય હતો જ્યારે આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીને ઈન્ડિયન કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૨૮ ના અપવાદ તરીકે સક્ષમ હોવાનું યોગ્ય ઠેરવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. જો કે, દાયકાઓ પછી, કલમ ૨૮ નો અપવાદ ૧ આર્બિટ્રેશનના અધિકારને મૂર્તિમંત કરે છે. ક્રિશ સ્પિનિંગ (ઉપર મુજબ) માં ઠરાવ્યા મુજબ ન્યાયશાસ્ત્રમાં પ્રગતિ અને માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના અન્ય ઘણા તાજેતરના ચુકાદાઓના પ્રકાશમાં, મારે પક્ષકારો વચ્ચેના કરારબદ્ધ દસ્તાવેજોમાં આર્બિટ્રેશન કલમ છે કે નહીં અને ઈનવોકેશન મર્યાદામાં છે કે નહીં તેની તપાસ

કરવાનો ફરજિયાત અભિગમ અપનાવવો પડશે. કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં, તે સ્પષ્ટ છે કે કલમ ૩.૪ અને ૩.૫ માં વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ (ADR) કલમો છે. તે નિર્વિવાદ સ્થિતિ છે કે પક્ષકારોએ વિવાદને સૌહાર્દપૂર્ણ રીતે ઉકેલવાનો પ્રયાસ કરીને ઉક્ત કલમો પર કાર્યવાહી કરી છે. આર.એફ.પી. ની કલમ ૩.૪ ની શરતોમાં વિવાદને સૌહાર્દપૂર્ણ રીતે ઉકેલવામાં નિષ્ફળતા પછી જ અરજદારે ૦૧.૦૮.૨૦૨૩ ના રોજ આર.એફ.પી. ની કલમ ૩.૫ હેઠળ આર્બિટ્રેશન ઈનવોક કરતી નોટિસ જારી કરી હતી, જે ૨૪.૦૧.૨૦૨૩ ના રોજ ટેન્ડર અને કન્ડિશનલ એલ.ઓ.એ. ના સ્કેપિંગથી સાત મહિનાથી થોડા વધુ સમયગાળાની અંદર હતી. ૦૮.૧૧.૨૦૨૩ ના પત્ર દ્વારા આર્બિટ્રેશન પ્રક્રિયા અપનાવવાનો સામેવાળા પક્ષનો ઈનકાર થતાં, અરજદારે ૧૧.૦૧.૨૦૨૪ ના રોજ હાલની અરજી દાખલ કરી. તેથી, કલમ ૩.૫ નું ઈનવોકેશન સારી રીતે મર્યાદામાં છે.

૧૦. તેથી હું એવા મતના છું કે એકવાર આર.એફ.પી. ની કલમ ૩.૫ જેવી માન્ય આર્બિટ્રેશન કલમ અસ્તિત્વમાં હોય/પક્ષકારો દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવે, પછી તે જ હેઠળ, અથવા તેમાંથી, અથવા તેના સંબંધમાં ઉદ્ભવતા કોઈપણ પ્રકૃતિના દરેક વિવાદને આર્બિટ્રેશન દ્વારા ઉકેલવામાં આવશે, જોકે, વિવાદોની આર્બિટ્રેબિલિટીની ચોક્કસ હદ કોમ્પીટેન્સ-કોમ્પીટેન્સના ઉપયોગમાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જ જવાની છે. આ એકમાત્ર અનિવાર્ય દૃષ્ટિકોણ છે જે હું રચવા માટે શક્ય છું. બીજું કંઈ નહીં, ઓછું કંઈ નહીં. તે મુજબ, હાલની અરજી સફળ થાય છે. આર્બિટ્રેશન પિટિશન મંજૂર કરવામાં આવે છે. હું આથી માનનીય ન્યાયમૂર્તિ

આર.પી. ધોળકિયા, પૂર્વ ન્યાયાધીશ, ગુજરાત હાઈકોર્ટ, જેમના સરનામે છે: ૧૯, ગોલ્ડન લોટસ બંગલો, ઓડા વોટર ટેન્ક લેન, સાયન્સ સિટી રોડ, સોલા, અમદાવાદ ૩૮૦૦૬૦ અને જેમનો સંપર્ક નંબર ૦૭૯-૨૭૭૧૦૨૯૯ અને ૯૦૯૯૯૫૫૦૮૪ અને ઈમેલ આઈડી: justicerpdholaria@gmail.com છે, તેમને આંતરરાષ્ટ્રીય કેન્દ્ર માટે વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ, નવી દિલ્હી ("નિયમો") ના આર્બિટ્રેશનના નિયમો અનુસાર પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદોને ઉકેલવા માટે એકમાત્ર આર્બિટ્રેટર તરીકે નિયુક્ત કરે છે અને તે સમય સમય પર સુધારેલા અને સંશોધિત આર્બિટ્રેશન અને કન્સિલિયેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની જોગવાઈઓને આધીન રહેશે. આવા આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ વડોદરા રહેશે, અને આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીની ભાષા અંગ્રેજી રહેશે. બંને પક્ષો ઉક્ત નિયમો દ્વારા સંચાલિત થશે.

રજિસ્ટ્રીએ આ આદેશની જાણ એકમાત્ર આર્બિટ્રેટરને તાત્કાલિક સ્પીડ પોસ્ટ દ્વારા કરવી. બાકીની અરજી(ઓ), જો કોઈ હોય તો, રેકૉર્ડ પર મોકલવામાં આવે છે.

વિશેષ હુકમ:-

ચુકાદા અને આદેશની જાહેરાત પછી, સામેવાળા પક્ષ નં. ૧ વતી હાજર વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. ડી. મોતીરાણી માટે વિદ્વાન વકીલ મિ. દીપક દવે દ્વારા આ ચુકાદા અને આદેશની કામગીરી પર છ અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે સ્ટે મૂકવાની વિનંતી કરવામાં આવી છે. જો કે, આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક માટે એક્ટની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળનો ચુકાદો અને આદેશ હોવાથી જ્યાં વિવાદો ૨૦૧૭ ના

વર્ષમાં ક્યાંક ઉદ્ભવ્યા હતા, મને તેમાં સહેમત થવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી.
તેથી, વિનંતી ફગાવી દેવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ ડી.એન.રે)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.